

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Statens Hus, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler

Alf-Petter Tenfjord

Fylkesmannens sekretariat

Innvalgtelefon

73199109

Vår dato

20.09.2006

Deres dato

28.04.2006

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

2006/4026-321

Deres ref.

06/1118-1 DV

Kommunal- og regionaldepartement

Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Høring - NOU 2006:07 - Lokaldemokratikommisjonens andre utredning

Vi viser til brev fra KRD av 28.04.06 med invitasjon til å komme med høringsuttalelse til lokaldemokratikommisjonens andre utredning.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelags høringsinnspill finnes under. Vi har lagt det opp slik at vi først gir noen generelle kommentarer til utredningen. Dernest kommenterer vi nærmere noen av kommisjonens forslag. Forslag som vi ikke kommenterer nærmere, slutter vi oss til.

1. Generelle kommentarer

Lokaldemokratikommisjonens utredning er et godt bidrag til en nyansert og kunnskapsbasert debatt om lokaldemokratiets stilling. Sammen med de etter hvert mange andre utredninger som er gjennomført siste 5 år om maktforhold og demokratiske prosesser, finnes det nå et omfattende dokumentasjons- og analysemateriale om sentrale utviklingstrekk i det norske samfunnet.

I dagens komplekse samfunn, der lokale, nasjonale og globale forhold på mange måter er bundet sterkere sammen, vil det alltid være behov for å skaffe til veie kunnskapsbaserte utredninger om samfunnsutviklingen vi er en del av. Spørsmålet slik vi ser det nå, er om vi i forhold til de tema lokaldemokratikommisjonen tar opp, har den "rette diagnosen" og om vi er i ferd med å skrive ut "rett medisin".

Når det gjelder spørsmålet om vi har "rett medisin" til å svare på de utfordringene vårt folkestyre står ovenfor, vil vi gi uttrykk for at kunne ønske at den pågående demokratidebatten i større grad tok opp prinsipielle spørsmål. Med det mener vi:

- for det første, at det i det offentlige ordskifte ofte ikke klargjøres hva vi skal forstå med begreper som demokrati og folkestyre.
  - o Et viktig spørsmål som bør avklares er for eksempel om demokrati først og fremst handler om innbyggernes mulighet til å delta i det politiske liv, og/eller om det like mye handler om institusjonenes styringsevne (mao effektivitet)?
  - o Hva som ligger i deltakelsesbegrepet er også flertydig; fra at deltakelse ses på som en mulighet til å delta i og påvirke prosesser, til at det ses på som en måte til å bli sosialisert inn i politiske fellesskap eller at det viktigste med deltakelse å få til en meningsutveksling i det offentlige rom. Et siste sentralt og lite belyst spørsmål er hva som er forholdet mellom deltakelse og styringskapasitet?

Vårt poeng med å peke på dette er at måten innholdet i demokratibegrepet oppfattes og forstås på, enten som et smalt eller bredt begrep, logisk vil gi et tilsvarende bredt

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 08	73 19 90 07	73 19 93 50	73 19 90 00	73 19 90 06	73 19 90 06
Telefaks	73 19 90 30	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 91 01	73 19 91 01
E-post:	postmottak@fmst.no	Internett: www.fylkesmannen.no/st				

eller smalt utgangspunkt for å drøfte hvilke relevante virkemidler og tiltak som kan settes i verk for å styrke utviklinga for lokaldemokratiet.

- for det andre, at det kan virke som om politiske verdispørsmål i stor grad er fraværende i debatten.
  - o Det er mange innebygde verdier som ligger til grunn for vårt styringssystem, og dels kan de være vage og motstridende. For eksempel; Hva mener vi med et lokalt selvstyre? Hva er en kommune? Når grunnleggende verdier knyttet til folkestyret av ulike grunner blir mindre tydelige, blir det samtidig lettere for at deltakerne i debatten snakker forbi hverandre om hva som skal være mål og virkemidler. Særlig er kanskje dette tilfelle i debatten om demokratispørsmålet, der det ligger nedfelt flere og til dels motstridende verdier.
  - o Tenk for eksempel her på kommunene, som både skal representere det lokale selvstyre, bidra til deltakelse i lokaldemokratiet og være den som viktigste leverandøren av lokale velferdstjenester. Mye av uenigheten vi har sett i debatten om kommunestrukturen kan forklares med at aktørene vektlegger ulike sider ved demokrati og effektivitet, som igjen bunnar i ulike politiske ideologier og verdistandpunkt.

Verdistandpunkt får ofte mindre oppmerksomhet i debatten, noe som kan føre til at dialogen om viktige spørsmål blir mindre helhetlig og oppklarende.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener at utredningen(e) fra lokaldemokratikommisjonen er et godt bidrag til en mer prinsipiell demokratidebatt, selv om det kan virke som de velger en noe smal forståelse av demokratibegrepet (det representantive demokrati). På den annen side oppfatter vi det som viktig at kommisjonen har valgt en innfallsvinkel der de går i dybden på spørsmålet om folkestyret og valgdeltakelsen. Etter vår mening styrker det debatten at vi gjennom dene utredningen får nyansert det rådende tidsbildet av at folkestyret er i forfall, og at vi heller får vrid debatten i retning av en diskusjon om hvordan tillit og legitimiteten til styringssystemet kan styrkes.

2. Nærmere kommentarer til noen av kommisjonens forslag

2.1 Valgdeltakelsen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er enig med kommisjonen i at det er behov for å nyansere bildet som er skapt om tilstanden for vårt lokaldemokrati. Selv om innbyggernes oppslutning gjennom valg er svært sentral i vårt styringssystem, er det også andre faktorer som påvirker lokaldemokratiets stilling. Ser vi på eget fylke, så virker det som om det folkelige engasjementet og ønsket/viljen om å skape bærekraftige bomiljø er økende. Det er da viktig å se positivt på at innbyggernes politiske engasjement synes å ha økt, selv om det ikke nødvendigvis skjer på den tradisjonelle måten gjennom valg- og partikanalen. Samtidig må det arbeides aktivt for at borgerrollen skal ha et annet innhold enn brukerrollen. Derfor er vi enig med kommisjonen i at det må skaffes mer kunnskap om hvilke forhold som styrker tilliten og legitimiteten, selv om vi er usikker på om en nasjonal database er det rette verktøyet for dette. Vi merker oss ellers at kommisjonen utfordrer lokalpolitikere til å jobbe enda mer for å sette saker på dagsorden som opptar folk og på en måte som inviterer til deltakelse og engasjement i prosessene.

2.2 Parti, rekruttering og representativitet

Vi støtter kommisjonen i at en god måte for å ta opp de (prinsipielle) problemstillingene som knytter seg til rekruttering og representativitet, kan være at kommunestyra tar ein prinsipiell

debatt om lokaldemokratiet og hvilke strategier kommunen selv bør velge for å øke deltakelsen og gi bedre representativitet. Det vil sikre en god lokal forankring og lokalt eierskap til å tiltak for å styrke lokaldemokratiet og deltakelsesmønsteret i den enkelte kommune.

2.3 Kommunal organisering og selskapsdannelse

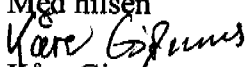
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter kommisjonen i at det er behov for mer kunnskap om hvordan utviklingstendensene knyttet til kommunal selskapsdannelse påvirker demokratisk kontroll og styring. Dette har også vært en klar konklusjon fra kommunene selv, både her i fylket og de fleste andre steder i landet, bl.a. gjennom KS og KRDs kommunestrukturprosjekt fra 2005. Kommunene har sett behov for og ønsket at det jobbes fram nye styringsmodeller for eksisterende interkommunalt samarbeid.

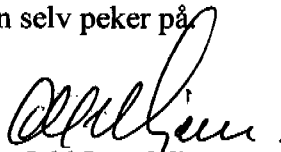
2.4 Frivillige organisasjoner

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener at frivillige organisasjoner har en viktig funksjon som læringsarena, ved at innbyggerne gjennom deltakelse i organisasjoner får en særdeles viktig opplæring i og praktis med demokrati. Vi er bekymra for at når deltakelsen i og oppslutningen rundt frivillig sektor går ned, kan vårt samfunn misse svært mange kvaliteter som har fungert til det beste for lokaldemokratiet. Ved at færre lærer seg "spillreglene" i demokratiet kan ikke bare rekrutteringa til politikken bli dårligere, men også selve legitimiteten for politiske avgjørelser og styringstiltak blir mindre.

Vi deler derfor i stor grad kommisjonens oppfatning av at det er en viktig rolle for kommunene å være opptatt av kanalene mellom kommunen og det sivile samfunnet. Her finnes det også mye erfaringer fra kommuner som har gjennomgått store omstillings- og endringsprosesser, og som gjennom dette har blitt bevisst på hvilke aktører som må involveres og hvilke arenaer som må etableres for å skape gode rammebetingelser for en aktiv samfunnsutvikling.

Når det gjelder forslaget om at kommunene i større grad enn i dag bør stå for fordelingen av statlige midler til lokale organisasjoner, mener vi det er behov for nærmere vurderinger og utredninger for konklusjonene kan trekkes. Vi er enig i at det er viktig at kommunene uansett bør utforme en strategi for hvordan samhandlingen med frivillige organisasjoner bør være. Om kommunene i tillegg skal kunne disponere statlige midler til slike formål, krever avklaring av en rekke spørsmål som også kommisjonen selv peker på.

Med hilsen

 Kåre Gjønnes
 Fylkesmann

 Odd Inge Mjølne
 ass.fylkesmann